

Міністерство освіти і науки України
Факультету історії, політології і міжнародних відносин
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника

Бурачок Л.В.

**Науковий семінар. Методика підготовки
написання кваліфікаційних робіт: плани
семінарських занять, програмові вимоги,
самостійна робота**

(Методичний посібник для студентів Факультету історії, політології і міжнародних відносин, денна та заочна форма навчання)

СОІ – 4 курс

Івано-Франківськ
2019

Бурачок Л.В. Науковий семінар: Методика підготовки написання кваліфікаційних робіт. Методичний посібник для студентів факультету історії, політології і міжнародних відносин: – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2019. – ст. 17.

Підготувала кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії факультету історії і політології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Бурачок Л.В.

Рецензенти:

Жерноклеєв О.С. – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри всесвітньої історії Факультету історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Щербін Л. В. – кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії Факультету історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Надруковано за ухвалою Вченої ради факультету історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №4 від 9.12 2019 р.)

Анотація до курсу

Запропонований курс покликаний:

- надати знання методики та методології дослідження у поєднанні з ґрунтовним аналізом історичних поглядів, методів історичного знання, практичні поради, які можна буде застосувати на уроках в школі, опанувати основи написання наукового дослідження;
навчитися професійного ставлення до роботи з джерелами, написання дослідницького тексту, викладати опис відомих фактів, явищ, закономірностей, узагальнення та правильне оформлення, що в майбутньому може знадобитися студентам при поясненні шкільного матеріалу учням.

Передмова. Пропонований курс «Науковий семінар. Методика підготовки написання кваліфікаційних робіт» вивчає історію світової цивілізації, етнічну карту світу. Здійснюється класифікація держав, етнічних спільнот. Звертається увага на теоретико-методологічні основи всесвітньої історії, її структуру і життєдіяльність. Характеризується теорія і типологія націй, етнічність, школи етнічності тощо. Вивчається роль традиції в етнічній культурі, досліджується історичні процеси, їх види, а також етнокультурні, політичні, соціальні, історичні процеси. Крім того, розглядаються теорії культурної взаємодії, об'єднувачі та роз'єднувачі процеси, етнічні конфлікти, їх причини. Подається типологія етнічних конфліктів.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен *знати*:

- етапи становлення етнології як самостійної галузі знань;
- основи методології етнологічного дослідження;
- етнологічні школи, їх теорії та ідеї;
- класифікацію етносів, критерії і види;
- сучасний стан розробки теорії етносу, нації, етнічності;
- основні характеристики та компоненти психології етносу;
- сутність процесів етнічного розмежування та згуртування;
- основні риси сучасних етнічних процесів в світі;
- сутність і типологію етнічних конфліктів;
- проблему співвідношення етнічного і культурного, етнічного і релігійного;
- значення звичаїв і ритуалів в житті того чи іншого представника етносу.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- використовувати набуті знання в подальшому навчанні;
- аналізувати етнічну специфіку історичних процесів, подій, фактів;
- застосувати на практиці етнологічні методи;
- аналізувати різні фактори життєдіяльності етнічних спільнот;
- співставляти різні інтерпретації основних понять у викладі наукових шкіл;
- робити висновки на основі аналізу статичних і динамічних характеристик психології етносу.

ЦІЛІ І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ, ЇЇ МІСЦЕ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Підготовка висококваліфікованих фахівців для праці у загальноосвітніх навчальних закладах, що володіють знаннями з історії України, всесвітньої історії, методики викладання історії і суспільствознавчих дисциплін, сучасних освітніх технологій, вікової психології, політології, правознавства, етики, інших предметів; здатних оволодіти ключовими теоретико-методологічними засадами і методами вивчення та інтерпретації історичного минулого; застосовувати набуті знання, уміння і навички у майбутній професії – вчитель історії і суспільствознавчих предметів; використовувати набуті знання для збереження та використання культурного спадку, вирішення актуальних проблем сьогодення, виробити навички виявлення, опрацювання та інтерпретації історичних джерел в навчально-освітньому процесі; творчо підходити до навчального процесу; виховувати повагу до загальнолюдських цінностей, а також виховувати активні громадянські позиції.

Політика курсу

Підхід до навчання студентоцентрований, стиль спілкування та взаємодії – демократичний. Вітається й заохочується активна увага під час роботи в аудиторії, творча співучасть у здобутті знань, готовність до обговорення питань, що розглядаються, як результат самостійного опрацювання рекомендованих першоджерел і літератури та самостійного пошуку інформації в мережі Інтернет. Запитання, що виникають, можливі як у ході заняття, так і в кінці, коли виділяється час для обговорення, а також на консультаціях, під час яких здійснюється й відпрацювання пропущених занять і невиконаних видів робіт.

Усіх форм навчальної співпраці стосуються вимоги Положення про запобігання плагіату та інших видів академічної нечесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та Кодексу честі ПНУ, яким визначаються норми поведінки студентів і працівників університету.

Для оперативної комунікації та обміну інформацією створюємо власну групу в месенджері Viber або в одній із соціальних мереж (за вибором студентів).

Усі основні матеріали з курсу є доступні в системі дистанційного навчання університету

Результатив навчання (компетентності)

виділяти наскрізні поняття курсів, формувати в учнів понятійну систему за рахунок включення відповідних груп-понять в уроки, а також планувати і проводити уроки за допомогою сучасних методів і технологій навчання;

ознайомлення студентів з традиційними і інноваційними методами і технологіями навчання, прийомами і пізнавальними завданнями інтерактивного навчання в школі;

за результатами навчання студенти повинні навчитися моделювати уроки історії вільно добирати і оперувати методами і прийомами навчання предмету, оптимізуючи навчально-виховний процес;

Одним з головних завдань курсу є формування в молодого покоління суспільної свідомості, культури, моралі, самостійного творчого мислення, вироблення патріотичної орієнтації, прагнення до самореалізації.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- теоретичні і практичні основи методики навчання історії, орієнтуватися на їх сучасні досягнення; тенденції розвитку сучасної освіти; сучасні підходи до цілей і структури шкільних курсів історії і суспільствознавчих предметів; критерії відбору і принципи структурування змісту навчальних курсів у ЗОШ; закономірності, принципи, методи, форми і засоби навчання та виховання учнівської молоді; особливості організації та проведення навчально-виховної роботи у загальноосвітніх навчальних закладах відповідно до положень нормативно-правової бази національної системи освіти і сучасної педагогічної науки (D1);
- види пізнавальних умінь і можливостей учнів з історії і суспільствознавчих предметів, способи вивчення пізнавального інтересу учнів, методичні принципи і прийоми активізації пізнавальної діяльності учнів(D1);
- методи формування навичок самостійної роботи й розвиток творчих здібностей і логічного мислення учнів (D1);
- способи перевірки та оцінювання результатів навчання історії і суспільствознавчих предметів, методичну роботу учителя (D1);
- способи мотивації навчання і прагнення до успіху (D1);
- знати термінологію, зокрема «педагогічна майстерність», «інноваційні технології» (D2);
- основи теорії і методології освіти, необхідні для професійної діяльності, проектувати і здійснювати освітній процес з урахуванням сучасної соціокультурної ситуації і рівня розвитку особистості (D3);

вміти:

- мати сформоване критичне і творче мислення і вміти його формувати в учнів (D7);
- самостійно проводити уроки, визначаючи мету, форму, вид, план уроку, етапи уроку, їх тривалість,
- використовувати знання, уміння і навички із дисципліни для розв'язання конкретних задач у професійній діяльності учителя історії і суспільствознавчих предметів, зокрема, володіти методикою проведення різних форм організації навчального процесу, використовувати методи формування навичок самостійної роботи й розвиток творчих здібностей і логічного мислення учнів; володіти технологіями оцінювання рівнів навчальних досягнень учнів з історії і суспільствознавчих предметів (використовуючи індивідуальний і диференційований підхід), вести педагогічне спостереження; формувати загальні і предметні компетентності в учнів; способи мотивації навчання і прагнення до успіху (D9);
- самостійно оцінювати освітні проблеми, пропонувати способи їх розв'язання, що дозволить в умовах неповної (недостатньої) інформації інтегрувати знання для розв'язання власних та суспільних проблем; вміти планувати навчальну діяльність, застосовувати найбільш раціональні способи навчальної праці, проводити рефлексію, самооцінку та коригування пізнавальної діяльності; формувати ініціативу (D13);
- розуміти значення культури як форми людського існування, поважати різноманіття та мультикультурність світу і керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва; а також проводити діяльність, спрямовану на збереження і використання історико-культурної спадщини в навчальних цілях (D15);
- застосувати професійний і творчий потенціал як в інтересах українського суспільства (в освітній і соціальній сферах суспільного життя), так і для самореалізації особистості; розуміти проблематику ролі й місця людини в історичному процесі (D18);

4. Результати навчання (компетентності)

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, приймати нестандартні рішення у практиці викладання історії в навчальних закладах середньої освіти та у процесі навчання за спеціальністю, що передбачає застосування теорій та методів методики викладання і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі (С1).

Комунікативна (С2) – правильно коментувати, анотувати або редагувати плани-конспекти, документи ін.; спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, вміння правильно розмовляти та писати різними комунікативними стилями, а саме неофіційним, офіційним.

Лінгвістична (С3) – здатність отримувати професійну інформацію іноземною мовою.

Інформаційно-цифрова компетентність (С4) – здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) та інтегрувати їх в навчальне середовище.

Компетентності в природничих науках і технологіях (С5) – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Соціальна і громадянська компетентність (С6) – здатність до міжособистісної взаємодії на основі етичних міркувань (мотивів), вміння працювати в колективі й ефективно співпрацювати з учасниками навчального процесу; уміння попереджати і розв'язувати конфлікти, досягати компромісів; діяти громадсько і соціально відповідально і свідомо та з почуттям поваги до оточуючих, усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

Навчання вчитись (С7) – здатність вчитися і спільно, і автономно, здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових вмінь і навичок, організації навчального процесу (власного і колективного), самостійне набуття нових компетентностей, а також здатність виявляти і творчо підходити до вирішення проблем, ухвалювати обґрунтовані рішення, генерувати нові ідеї, брати відповідальність і виявляти ініціативу, зокрема через використання елементів інноваційних технологій, вміння визначати і наполегливо реалізовувати поставлені завдання і взяті обов'язки, зокрема, під час групової роботи, вибудовувати свою навчальну траєкторію, оцінювати прогрес і результати навчання, навчатися впродовж життя.

Загальнокультурна компетентність (С8) – здатність аналізувати й оцінювати найважливіші досягнення національної, європейської та світової науки й культури, орієнтуватися в культурному та духовному контекстах сучасного українського суспільства; усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми; цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність в Україні на основі підготовки планів-конспектів, присвячених проблематиці культури.

Екологічна компетентність і здоровий спосіб життя (С9) – здатність усвідомлення ролі навколишнього середовища для життя і здоров'я людини, прагнення до його збереження; здатність до здійснення професійної діяльності згідно з вимогами охорони праці й техніки безпеки; здатність і бажання дотримуватися здорового способу життя.

Фахові (предметні) компетентності:

С10. Наявність системи знань із навчальної дисципліни, необхідних для роботи в навчальних закладах середньої освіти, зокрема, сучасні підходи до цілей і структури шкільних курсів історії і суспільствознавчих предметів; критерії відбору і принципи структурування змісту навчальних курсів у ЗОШ; закономірності, принципи, методи, форми і засоби навчання та виховання учнівської молоді; особливості організації та проведення навчально-виховної роботи у загальноосвітніх навчальних закладах відповідно до положень нормативно-правової бази національної системи освіти і сучасної педагогічної науки; здатність формувати в учнів ключові і предметні компетентності ін.

С11. Здатність усвідомлювати та інтерпретувати вивчене, формувати й науково аргументувати власну позицію, брати активну участь у дискусіях.

C12. Здатність до міждисциплінарної взаємодії й уміння працювати з матеріалом суміжних освітньо-наукових сфер (філософія, політологія, філологія, культурологія, соціологія тощо) під час вирішення навчальних і наукових завдань, мати синтетичне мислення.

C13. Здатність застосовувати знання, уміння і навички із дисципліни в практичній діяльності, організації навчально-виховного процесу, розробці навчально-методичного забезпечення уроків, при веденні дискусії.

C14. Здатність володіти навичками практичного використання знань з основ дидактики та педагогічної діяльності, застосовувати сучасні методи і освітні технології під час підготовки планів-конспектів і проведення симуляцій уроків.

C15. Здатність володіти сучасним методичним інструментарієм.

C16. Здатність вміло користуватися вербальними і невербальними засобами передачі інформації.

C18. Здатність порівнювати й оцінювати діяльність історичних осіб із позиції загальнолюдських та національних цінностей; визначати роль людського фактора в історії, розкривати внутрішні мотиви й зовнішні чинники діяльності історичних осіб, соціальних груп.

C19. Здатність керувати і спрямовувати навчально-виховний процес, спираючись на здобуті знання, психологічні особливості різних вікових і соціальних груп учнів.

C21. Здатність до усвідомлення суспільного статусу і призначення професійної діяльності вчителя історії і суспільствознавчих предметів, важливості збагачення професійних якостей відповідно до нових суспільно-політичних реалій; усвідомлення необхідності подальшого навчання, вивчення, узагальнення і поширення передового педагогічного досвіду.

C22. Здатність ефективно реалізовувати громадянські права та обов'язки з метою розвитку демократичного громадянського суспільства, виховувати правову свідомість та культуру в учасників освітнього процесу; орієнтація на успіх, позитивні очікування, відкритість, гнучкість, правдивість, емоційність.

C23. Здатність до розуміння теоретичних і практичних засад економічної науки та підприємницької діяльності, основних особливостей сучасної світової та національної економіки, формувати економічну грамотність і підприємливість.

C24. Здатність формувати високу історичну й громадянську свідомість, національну гідність та історичну національну пам'ять, провадити громадянсько-патріотичне виховання серед молоді як на уроках, так і в позаурочних заходах.

Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль 1				Модуль 2	Екзамен	Сума
Навчальна (аудиторна) та самостійна робота				ІНДЗ (реферат)		
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2				
T1- T9	Сума	T1-T20	Сума			
Робота на парах – 50 Тест – 50	100	Робота на парах – 30 Тест – 10	40	10	50	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Плани семінарських занять

Тема 1. Основи наукознавства

1. Наука: зміст, функції.
2. Наукознавство та його розвиток. Закономірності і тенденції розвитку науки.
3. Основні етапи становлення та сучасний рівень розвитку науки.

1. Крутов В. И., Попов В. В. Основы научных исследований. – М.: Высшая школа, 1989. – 400 с.
2. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2003. – 192 с.
3. Лудченко А. А., Лудченко Я. А., Примак Т. А. Основы научных исследований. – К.: Знання, 2001. – 113 с.
4. Філіпченко А. С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: Посібник. – К.: Академвидав, 2004. – 208 с.
5. Білуха М. Т. Основи наукових досліджень: Підручник. - К.: Вища школа, 1997.- 214 с.
6. Борилова Л. В., Виноградова Н. А. Пишем реферат, доклад, выпускную квалификационную работу. – М.: ИНФРА - М, 2000.- 89 с.
7. Шейко В.М., Кушнарченко Н.М. організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 5-те вид., – К.: Знання, 2006. – 307 с.
8. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: ВД „Слово”, 2004. – 240 с.
9. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. – 3-е вид., перераб. і допов. – К.: ВД „Професіонал”, 2005. – 240 с.
10. Стеченко Д.М., Чмир О.С. Методологія наукових досліджень: Підручник. – К.: Знання, 2005. – 309 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
11. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навчальний посібник. – К.: 2003. – 116 с.
12. Єріна А.М., Захожай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 212 с.

Тема 2. Психологічно-інтелектуальне підґрунтя наукових досліджень

1. Суб'єкт наукових досліджень. Типи характеру дослідників.
2. Тип темпераменту і риси дослідника.
3. Роль відкритого і закритого інтелекту в науковій діяльності.
4. Кількісна і якісна типологія дослідників.
5. Організація творчої діяльності Психологія наукової творчості.
6. Робочий день науковця.
7. Робоче місце науковця. Оргтехніка, технічні засоби наукової діяльності.
8. Ділове спілкування. Ділове листування. Особистий архів дослідника. Тош Д. Стремление к истине. Как овладеть мастерством историка.

1. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2003. – 192 с.
2. Лудченко А. А., Лудченко Я. А., Примак Т. А. Основы научных исследований. – К.:

- Знання, 2001. – 113 с.
3. Філіпченко А. С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: Посібник. – К.: Академвидав, 2004. – 208 с.
 4. Білуха М. Т. Основи наукових досліджень: Підручник. - К.: Вища школа, 1997.- 214 с.
 5. Борицова Л. В., Виноградова Н. А. Пишем реферат, доклад, выпускную квалификационную работу. – М.: ИНФРА - М, 2000.- 89 с.
 6. Єріна А.М., Захожай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 212 с.
 7. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. – 3-е вид., перераб. і допов. – К.: ВД „Професіонал”, 2005. – 240 с.
 8. Крутов В. И., Попов В. В. Основы научных исследований. – М.: Высшая школа, 1989. – 400 с.
 9. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навчальний посібник. – К.: 2003. – 116 с.
 10. Стеченко Д.М., Чмир О.С. Методологія наукових досліджень: Підручник. – К.: Знання, 2005. – 309 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
 11. Цехмістрові Г.С. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: ВД „Слово”, 2004. – 240 с.
 12. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 5-те вид., – К.: Знання, 2006. – 307 с.

Тема 3. Методологія наукових досліджень

1. Поняття проблеми в науковому дослідженні; актуальність, мета, завдання дослідження.
2. Об'єкт та предмет наукового дослідження. Наукова новизна, практична цінність, апробація отриманих результатів.

1. Крутов В. И., Попов В. В. Основы научных исследований. – М.: Высшая школа, 1989. – 400 с.
2. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навчальний посібник. – К.: 2003. – 116 с.
3. Стеченко Д.М., Чмир О.С. Методологія наукових досліджень: Підручник. – К.: Знання, 2005. – 309 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
4. Цехмістрові Г.С. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: ВД „Слово”, 2004. – 240 с.
5. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 5-те вид., – К.: Знання, 2006. – 307

Тема 4. Оформлення результатів наукового дослідження

1. Загальні вимоги до оформлення результатів наукового дослідження.
2. Техніка оформлення наукової документації.
3. Підготовка наукових матеріалів до друку та інших форм оприлюднення.

1. Борицова Л. В., Виноградова Н. А. Пишем реферат, доклад, выпускную квалификационную работу. – М.: ИНФРА - М, 2000.- 89 с.
2. Єріна А.М., Захожай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: Навчальний

- посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 212 с.
3. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. – 3-е вид., перераб. і допов. – К.: ВД „Професіонал”, 2005. – 240 с.
 4. П’ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навчальний посібник. – К.: 2003. – 116 с.
 5. Стеченко Д.М., Чмир О.С. Методологія наукових досліджень: Підручник. – К.: Знання, 2005. – 309 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
 6. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: ВД „Слово”, 2004. – 240 с.
 7. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 5-те вид., – К.: Знання, 2006. – 307 с.

Тема 5. Інформаційне забезпечення наукових досліджень

1. Суть і види наукової інформації.
2. Роль наукової інформації у проведенні наукових досліджень.
3. Джерела інформації. Методи пошуку і збору наукової інформації. Аналіз та інтерпретація інформації.
4. Бібліографічний пошук інформації з суспільних наук. Пошук бібліографічної інформації в каталогах і картотеках.
5. Електронні засоби пошуку інформації

1. Бори́кова Л. В., Виноградова Н. А. Пишем реферат, доклад, выпускную квалификационную работу. – М.: ИНФРА - М, 2000.- 89 с.
2. Єріна А.М., Захожай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 212 с.
3. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. – 3-е вид., перераб. і допов. – К.: ВД „Професіонал”, 2005. – 240 с.
4. П’ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навчальний посібник. – К.: 2003. – 116 с.
5. Стеченко Д.М., Чмир О.С. Методологія наукових досліджень: Підручник. – К.: Знання, 2005. – 309 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
6. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: ВД „Слово”, 2004. – 240 с.
7. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 5-те вид., – К.: Знання, 2006. – 307 с.

Тема 6. Методи історичних досліджень

1. Методологія та методика історичного дослідження.
2. Методи: поняття та класифікація.
3. Математичні методи в історичних дослідженнях

1. Аникеев И., Покасов В. Историческая информатика в России и за рубежом // Новая и новейшая история. – 2002. – № 1.
2. Астахов М. В. О соотношении технологии, подходов, методов и методик в историко-научном исследовании // Новые информационные ресурсы и технологии в исторических исследованиях и образовании. Сборник тезисов докладов и сообщений Всероссийской конференции, 6-9 апр. 2000 г. Боровое (Московская обл.) – М., 2000. –

[296 с.] – С. 253–255.

3. Астахов М.В. Об академической традиции и соотношении аналитической истории и исторической информатики // Информатика и информационная культура в современной школе. Сб. материалов I и II Всероссийских научно-практических конференций / Под ред. Ю.В. Александрова, В.И. Пугача; Самарский институт повышения квалификации и переподготовки работников образования. – Самара, 1996. – С. 114–117.
4. Блок М. Апология истории или Ремесло историка. – М., 1986.
5. Бородин Л.И. Квантитативная история в системе координат модернизма и постмодернизма // Новая и новейшая история. – 1998. – № 5.
6. Бородин Л.И. Квантитативная история на пороге XXI века: фазовый переход? // Новые информационные ресурсы и технологии в исторических исследованиях и образовании. Сборник тезисов докладов и сообщений всероссийской конференции / отв. ред. Л.И. Бородин, В.Н. Владимиров, И.М. Гарскова, Ю.Ю. Юмашева. М., 2000. [296 с.] URL: <http://kleio.asu.ru/aik/bullet/26/2.html>.

Тема 7. Работа над написанням наукових статей, монографій, наукових доповідей і повідомлень

1. Взаємозв'язок усної і письмової наукової мови.
 2. Наукова публікація. Поняття, функції, види.
 3. Роль малих жанрів наукової мови.
 4. Анотація. Тези наукової доповіді.
 5. Реферат. Рецензія.
 6. Наукова стаття. Її структурні елементи.
 7. Наукова монографія.
-
1. Бори́кова Л. В., Виноградова Н. А. Пишем реферат, доклад, выпускную квалификационную работу. – М.: ИНФРА - М, 2000.- 89 с.
 2. Єріна А.М., Захожай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 212 с.
 3. Ковальчук В.В., Моїсеєв Л.М. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. – 3-е вид., перераб. і допов. – К.: ВД „Професіонал”, 2005. – 240 с.
 4. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навчальний посібник. – К.: 2003. – 116 с.
 5. Стеченко Д.М., Чмир О.С. Методологія наукових досліджень: Підручник. – К.: Знання, 2005. – 309 с. – (Вища освіта XXI століття).
 6. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: ВД „Слово”, 2004. – 240 с.
 7. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 5-те вид., – К.: Знання, 2006. – 307 с.

Тема 8. Курсова робота

1. Загальна характеристика курсової роботи.
2. Послідовність виконання курсової роботи.
3. Підготовчий етап роботи над курсовою роботою.
4. Заключний етап роботи над курсовою роботою. Підготовка до захисту та захист курсової роботи.

1. Борицова Л. В., Виноградова Н. А. Пишем реферат, доклад, выпускную квалификационную работу. – М.: ИНФРА - М, 2000.- 89 с.
2. Єріна А.М., Захожай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 212 с.
3. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. – 3-е вид., перераб. і допов. – К.: ВД „Професіонал”, 2005. – 240 с.
4. П’ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навчальний посібник. – К.: 2003. – 116 с.
5. Стеченко Д.М., Чмир О.С. Методологія наукових досліджень: Підручник. – К.: Знання, 2005. – 309 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
6. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: ВД „Слово”, 2004. – 240 с.
7. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 5-те вид., – К.: Знання, 2006. – 307 с.

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ

1. Основи наукознавства
2. Наука: зміст, функції.
3. Наукознавство та його розвиток. Закономірності і тенденції розвитку науки.
4. Основні етапи становлення та сучасний рівень розвитку науки
5. Психологічно-інтелектуальне підґрунтя наукових досліджень
6. Суб'єкт наукових досліджень. Типи характеру дослідників.
7. Тип темпераменту і риси дослідника.
8. Роль відкритого і закритого інтелекту в науковій діяльності.
9. Кількісна і якісна типологія дослідників.
10. Організація творчої діяльності Психологія наукової творчості.
11. Робочий день науковця.
12. Робоче місце науковця. Оргтехніка, технічні засоби наукової діяльності.
13. Ділове спілкування. Ділове листування. Особистий архів дослідника.
14. Тош Д. Стремление к истине. Как овладеть мастерством историка. – М.,
15. Методологія наукових досліджень
16. Поняття проблеми в науковому дослідженні; актуальність, мета, завдання дослідження.
17. Об'єкт та предмет наукового дослідження. Наукова новизна, практична цінність, апробація отриманих результатів.
18. Оформлення результатів наукового дослідження
19. Загальні вимоги до оформлення результатів наукового дослідження.
20. Техніка оформлення наукової документації.
21. Підготовка наукових матеріалів до друку та інших форм оприлюднення.
22. Інформаційне забезпечення наукових досліджень
23. Суть і види наукової інформації.
24. Роль наукової інформації у проведенні наукових досліджень.
25. Джерела інформації. Методи пошуку і збору наукової інформації. Аналіз та інтерпретація інформації.
26. Бібліографічний пошук інформації з суспільних наук. Пошук бібліографічної інформації в каталогах і картотеках.
27. Електронні засоби пошуку інформації
28. Методи історичних досліджень
29. Методологія та методика історичного дослідження.
30. Методи: поняття та класифікація.
31. Математичні методи в історичних дослідженнях.
32. Робота над написанням наукових статей, монографій, наукових доповідей і повідомлень
33. Взаємозв'язок усної і письмової наукової мови.
34. Наукова публікація. Поняття, функції, види.
35. Роль малих жанрів наукової мови.
36. Анотація. Тези наукової доповіді.

- 37.Реферат. Рецензія.
- 38.Наукова стаття. Її структурні елементи.
- 39.Наукова монографія.
- 40.Загальна характеристика курсової роботи.
- 41.Послідовність виконання курсової роботи.
- 42.Підготовчий етап роботи над курсовою роботою.
- 43.Заключний етап роботи над курсовою роботою.Підготовка до захисту та захист курсової роботи.

Самостійна робота

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів.

Навчальна програма, яка завершується заліком або екзаменом:

№ п/п	Критерії	Кількість балів для дисципліни, яка завершується заліком	Кількість балів для дисципліни, яка завершується екзаменом
1.	Глибоко розкрита відповідь, з відображенням авторської позиції.	15-12 балів	10-9 балів
2.	Правильна стисла відповідь.	11-9 балів	8-7 балів
3.	Поверхова відповідь.	8-6 балів	6-5 балів
4.	Поверхова відповідь з наявністю окремих помилок.	5-3 бали	4-3 бали
5.	Розкриття лише окремого аспекту питання.	2-1 бал	2-1 бал
6.	Неправильна відповідь, або її відсутність.	0 балів	0 балів

1. Поняття історичного джерела. Типи джерел.
2. Класифікація джерел з історії міжнародних відносин.
3. Поняття дипломатії. Орієнтація дипломатичної служби у новий і новітній час. 3
4. Дипломатична документація: походження, склад, значення.
5. Зберігання і публікації дипломатичних документів.
6. Зміст і завдання джерелознавчого аналізу документів.
7. Джерелознавчий аналіз і прийоми роботи з дипломатичними документами.
8. Види законодавчих актів та їх значення як історичного джерела.
9. Основні публікації законодавчих актів. Джерелознавчий аналіз законодавчих актів.
10. Організація і функціонування парламентів. Види парламентських документів.
11. Основні публікації парламентських документів та особливості їх джерелознавчого аналізу.
12. Походження та основні види преси. Преса як джерело історії міжнародних відносин.
13. Методика використання преси в історичному дослідженні. 4
14. Мемуарні джерела, їх жанри та різновиди. Значення мемуарів як джерела з історії міжнародних відносин.
15. Найважливіші публікації мемуарних джерел. Особливості їх джерелознавчого аналізу.
16. Епістолярні джерела, їх особливості і значення.
17. Методика використання епістолярних джерел в історичному дослідженні.
18. Київська Русь на міжнародній арені.
19. Дипломатичний спадок середньовічної Італії. Італійські міста-держави.
20. Підйом національно-визвольного руху на Балканах.
21. Зовнішня політика США в другій половині XIX ст.
22. Вхідження Української козацької держави до дипломатичного простору.
23. Дипломатія Наполеона і європейські держави.
24. Міжнародні відносини у ранній період Нового часу.

25. Віденська система. «Священний союз» у європейській політиці.
26. Поняття історичного джерела. Типи джерел.
27. Класифікація джерел з історії міжнародних відносин.
28. Поняття дипломатії. Орієнтація дипломатичної служби у новий і новітній час.
29. Дипломатична документація: походження, склад, значення.
30. Зберігання і публікації дипломатичних документів.
31. Зміст і завдання джерелознавства, його аналізу документів. Джерелознавчий аналіз і прийоми роботи з дипломатичними документами.
32. Джерелознавчий аналіз і прийоми роботи з дипломатичними документами.
33. Види законодавчих актів та їх значення як історичного джерела.
34. Основні публікації законодавчих актів. Джерелознавчий аналіз законодавчих актів.
35. Організація і функціонування парламентів. Види парламентських документів.
36. Основні публікації парламентських документів та особливості їх джерелознавчого аналізу.
37. Проходження та основні види преси. Преса як джерело історії міжнародних відносин.
38. Методика використання преси в історичному дослідженні. Бібліографічні показувані та інша інформація про пресу; її пошук використання
39. Мемуарні джерела, їх жанри та різновиди. Значення мемуарів як джерела з історії міжнародних відносин.
40. Найважливіші публікації мемуарних джерел. Особливості їх джерелознавчого аналізу.
41. Епістолярні джерела, х особливості і значення.
42. Методика використання епістолярних джерел в історичному дослідженні.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Білуха М. Т. Основи наукових досліджень: Підручник. - К.: Вища школа, 1997.- 214 с.
2. Борицова Л. В., Виноградова Н. А. Пишем реферат, доклад, выпускную квалификационную работу. – М.: ИНФРА - М, 2000.- 89 с.
3. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. – 3-е вид., перераб. і допов. – К.: ВД „Професіонал”, 2005. – 240 с.
4. Крутов В. И., Попов В. В. Основы научных исследований. – М.: Высшая школа, 1989. – 400 с.
5. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2003. – 192 с.
6. Лудченко А. А., Лудченко Я. А., Примак Т. А. Основы научных исследований. – К.: Знання, 2001. – 113 с.
7. Стеченко Д.М., Чмир О.С. Методологія наукових досліджень: Підручник. – К.: Знання, 2005. – 309 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
8. Філіпченко А. С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: Посібник. – К.: Академвидав, 2004. – 208 с.
9. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: ВД „Слово”, 2004. – 240 с.
10. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 5-те вид., – К.: Знання, 2006. – 307 с.